

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

INTERPROVINCIAAL WOLVENPLAN

addendum

Interprovinciaal wolgenplan ***addendum***

In opdracht van Interprovinciaal overleg (IPO) - Bestuurlijke Adviescommissie Vitaal Platteland (BACVP) en vastgesteld op 13 april 2023.

Opgesteld door de IPO-Wolgenwerkgroep.

Dit document te citeren als: IPO 2023, Addendum Interprovinciaal wolvenplan. IPO, Den Haag.

Foto omslag: © Hugh Jansman

Voor meer informatie raadpleeg de website van het BIJ12 (www.bij12.nl) voor de meest actuele informatie.

Inhoud

Inleiding	3
1. Subsidieregeling preventieve maatregelen	4
a. Verruiming begrenzing van subsidiegebieden voor preventieve maatregelen.	4
Toelichting	4
b. Verruiming van diersoorten bij subsidiemogelijkheden voor preventieve maatregelen	5
c. Landelijke harmonisering in normering financiële bijdrage preventieve maatregelen	5
Toelichting	5
d. Calamiteitenregeling/Urgentieregeling	6
Toelichting	6
2. Tegemoetkomingsregeling	7
a. Verruiming van de tegemoetkomingsregeling naar alle gehouden hoefdieren.	7
b. Mogelijkheid tot voorwaardelijkheid van de tegemoetkomingsregeling in de subsidiegebieden voor preventieve maatregelen.....	7
c. Tegemoetkoming voor schade door Goudjakhals	9

Inleiding

Het addendum bevat toevoegingen op het wolvenbeleid zoals dit is vastgelegd in het [Interprovinciaal Wolvenplan 2019](#) en handelt over de subsidieregeling preventieve maatregelen, de tegemoetkomingsregeling en de interventierichtlijnen.

Dat betekent dat het huidige Interprovinciale Wolvenplan uit 2019 van kracht blijft, maar via dit Addendum wijzigingen meekrijgt die de betreffende onderdelen van het eerdere beleid zal vervangen. Per onderwerp wordt een nadere toelichting op de strekking gegeven.

De provincies werken aan een nieuw wolvenplan. Dit addendum is tot stand gekomen omdat de ontwikkelingen rondom het wolvendossier dusdanig zijn dat om tot de opstelling van een nieuw geactualiseerd wolvenplan te komen, meer afstemming en nader onderzoek nodig is.

Per onderwerp wordt samenvattend gesteld wat de wijzigingen zijn waarna toelichting volgt op de verschillen met het voormalige beleid en tenslotte nadere invulling wordt gegeven aan de nieuwe huidige beleidslijn. Waar nodig wordt de rol van de provincie nader benoemd.

De interventierichtlijnen zijn onderdeel van dit Addendum maar verwoord in een aparte notitie.

1. Subsidieregeling preventieve maatregelen

De beleidsaanpassing komt samengevat neer op:

- a. Verruiming begrenzingsmogelijkheden van subsidiegebieden voor preventieve maatregelen.
- b. Verruiming van de diersoorten bij subsidiemogelijkheden voor preventieve maatregelen.
- c. Landelijke harmonisering in normering financiële bijdrage preventieve maatregelen.
- d. Invoering van een calamiteitenregeling.

a. Verruiming begrenzing van subsidiegebieden voor preventieve maatregelen.

Op basis van het beleid uit 2019 kan elke provincie zogenaamde 'wolvengebieden' begrenzen. Deze begrenzing heeft tot doel om binnen die begrensde gebieden de subsidieregeling voor preventieve maatregelen te kunnen openstellen. In het wolvenplan 2019 geldt het criterium om een wolvengebied te begrenzen nadat wolven zich er gevestigd hebben. Dat betekent dat wolven minimaal 6 maanden onafgebroken aanwezig dienen te zijn. In aanvulling hierop is het nu ook mogelijk andere gebieden te begrenzen waar wolven veelvuldig en/of regelmatig voorkomen.

Toelichting

Provincies kunnen besluiten 'subsidiegebieden voor preventieve maatregelen' te begrenzen. Dit zijn gebieden waarvan bekend is dat wolven zich er min of meer permanent ophouden of regelmatig worden waargenomen, en waar van dierhouders wordt verwacht dat zij zich voorbereiden op aanvallen van wolven. Sinds inwerkingtreding van het Interprovinciaal wolvenplan 2019 zijn er leefgebieden (nu: subsidiegebied preventieve maatregelen genoemd) aangewezen in de provincies Gelderland, Drenthe, Noord-Brabant en Fryslân. Het aanwijzen van beleidsmatig begrensde leefgebieden beperkte zich tot gebieden waar gedurende een onafgebroken periode van minimaal 6 maanden sprake was van een gevestigde wolf. Dit criterium voor het aanwijzen van een wolvengebied is met dit addendum verruimd. Alle gebieden waarbinnen het voorkomen van wolven regelmatig te verwachten is, kunnen als subsidiegebieden voor preventieve maatregelen worden begrensd.

De provincie maakt hiervan een inschatting in overleg met wolvendeskundigen. Om richting dierhouders eenduidig te kunnen communiceren, zal een dergelijk subsidiegebied in principe op gemeentegrenzen worden afgebakend. Kennisgeving daarvan vindt plaats met een aanwijzingsbesluit door Gedeputeerde Staten (GS) en in de beleidsregels faunaschade van de provincies wordt hiernaar verwezen.

Het begrenzen van dergelijke gebieden heeft nadrukkelijk tot doel om daarbinnen subsidies voor preventieve maatregelen beschikbaar te kunnen stellen, overeenkomstig de Faunaschade Preventiekit van BIJ12 en de interprovinciaal bepaalde subsidienormen. Het begrenzen van dergelijke wolvengebieden heeft geen consequenties voor het beschermingsregime van de wolf of het gebied.

Elke provincie heeft haar eigen bevoegdheid om:

- de keuze en de begrenzing van de gebieden te bepalen.
- de omvang van het budget vast te stellen dat hiervoor beschikbaar wordt gesteld.
- de toepassing, duur en de termijnen waarbinnen subsidieregels gelden te bepalen.

Provincies met subsidiegebieden beogen om binnen die gebieden dezelfde technische normering en dezelfde subsidiebedragen per eenheid voor preventieve maatregelen te hanteren.

b. Verruiming van diersoorten bij subsidiemogelijkheden voor preventieve maatregelen

Provinciale subsidieregelingen en de daarbij gehanteerde normen waren in eerste instantie gericht op maatregelen om schapen en geiten tegen wolven te beschermen. Inmiddels komt het ook voor dat andere dieren, zoals paarden, pony's en runderen slachtoffer worden van wolven. Elke provincie kan bepalen voor welke diersoorten de subsidieregeling voor preventieve maatregelen wordt opengesteld. Bijvoorbeeld alleen voor schapen en geiten, of ook voor andere hoefdieren, bijvoorbeeld runderen en paarden.

In de aanloop van de vaststelling van een geactualiseerd wolvenplan wordt nader onderzoek gedaan naar effectieve maatregelen om runderen en paarden te beschermen. Hierbij worden de ervaringen meegenomen die ondertussen in een aantal provincies met dergelijke maatregelen worden opgedaan. Wanneer voldoende informatie beschikbaar is, worden de faunaschadepreventiekits van BIJ12 voor deze diersoorten uitgebreid.

Iedere dierhouder heeft een wettelijke plicht zijn dieren te registreren. Alleen geregistreerde dieren komen voor een subsidie in aanmerking.

c. Landelijke harmonisering in normering financiële bijdrage preventieve maatregelen

De provincies streven naar een interprovinciaal vastgestelde normering voor de subsidieregeling voor preventieve maatregelen. In de normering worden standaard eenheidsprijzen opgenomen. Ook worden in de normering criteria opgenomen waar de maatregelen aan dienen te voldoen om voor subsidiëring in aanmerking te komen, denk aan minimale hoogte van wolfwerende rasters en voltages voor stroomdraden.

De eenheidsprijzen zullen indien nodig worden geïndexeerd. Daarover zal tussen provincies afstemming plaatsvinden.

Toelichting

Het is een bevoegdheid van de provincie om zelf te bepalen of, en zo ja, hoe een subsidieregeling voor preventieve maatregelen wordt toegepast. Bij de toepassing hiervan beogen de provincie wel dezelfde financiële normen te hanteren.

D.w.z. als het gaat om de financiële vergoedingen per eenheid van de preventieve maatregel(en) en als het gaat om het hanteren van dezelfde technische normen van de preventieve maatregelen.

d. Calamiteitenregeling/Urgentieregeling

In acute situaties kunnen provincies met onmiddellijke ingang een tijdelijke calamiteitenregeling of urgentieregeling in werking stellen. Veehouders kunnen dan direct gesubsidieerde wolfwerende maatregelen treffen. Dit zal vooral aan de orde zijn in gebieden waar een wolf doorheen trekt op zoek naar een nieuw territorium en schade aanricht.

Toelichting

Nieuw is de mogelijkheid voor de provincies om tijdelijk een calamiteitenregeling in te zetten. Dit is bedoeld als ondersteuning en stimulering voor de inzet van preventieve maatregelen. En gaat om gebieden waarin op dat moment sprake is van een meervoud van schade buiten de aangewezen wolfengebieden of subsidiegebieden voor preventieve maatregelen.

Van zwervende wolven valt op voorhand meestal niet te voorspellen waar en wanneer deze vee aanvallen. Voor veehouders is het daarom moeilijk zich hierop voor te bereiden. Soms trekken zwervende wolven niet direct door en blijven ze enige tijd in een bepaald gebied rondhangen. Daarom is het voor provincies nu mogelijk om tijdelijk een calamiteitenregeling in te zetten. Deze regeling is bedoeld als ondersteuning en stimulering voor de inzet van preventieve maatregelen in gebieden waar op dat moment sprake is van schade. Provincies kunnen in dergelijke situaties tijdelijk een subsidieregeling openstellen. Zo kan de provincie snel financieel bijdragen aan de realisatie van preventieve maatregelen, zonder dat daarvoor eerst officieel een 'subsidiegebied voor preventieve maatregelen' (zie hiervoor) moet worden aangewezen. Aanvullend kan de provincie tijdelijk noodsets zoals flexnetten beschikbaar stellen. Een calamiteitenregeling speelt daarmee in op het gevoel van urgentie en biedt een snelle oplossing voor veehouders.

De calamiteitenregeling treedt in werking wanneer binnen een week, in dezelfde of aangrenzende gemeenten, twee of meer aanvallen hebben plaatsgevonden. Veehouders binnen die gemeente(n) kunnen tijdelijk (2 tot 4 weken) voor een subsidie in aanmerking komen om preventieve maatregelen te treffen.

Het instellen van een calamiteitenregeling gebeurt door de provincie. Een calamiteitenregeling is bedoeld om dierhouders te ondersteunen bij aanvallen door wolven die niet of moeilijk te voorspellen zijn. De provincies hanteren binnen deze gebieden dezelfde technische normering en eenheidsprijzen.

Elke provincie heeft haar eigen bevoegdheid om:

- de keuze en de begrenzing van de gebieden te bepalen.
- de omvang van het budget vast te stellen dat hiervoor beschikbaar wordt gesteld.
- de duur en de termijnen waarbinnen subsidieregels gelden vast te stellen.

2. Tegemoetkomingsregeling

De beleidsaanpassing komt samengevat neer op:

- a. Verruiming van de tegemoetkomingsregeling naar alle gehouden hoefdieren.
- b. Mogelijkheid tot voorwaardelijkheid van de tegemoetkomingsregeling in de preventie subsidiegebieden.
- c. Tegemoetkoming in de schade voor Goudjakhals.

a. Verruiming van de tegemoetkomingsregeling naar alle gehouden hoefdieren.

Alle bedrijfsmatige dieren en alle hobbymatig gehouden hoefdieren zullen voor een tegemoetkoming in aanmerking komen. Ook kuddebeschermingshonden en hoedhonden worden hierin meegenomen, vanwege hun relatie tot het kuddebeheer en/of wolfwerende inzet.

Toelichting

In het Interprovinciale Wolvenplan 2019 kwamen alleen houders van bedrijfsmatig gehouden (landbouw-)dieren en hobbymatig gehouden schapen en geiten in aanmerking voor een tegemoetkoming in schade door wolven. Dit is met dit addendum verbreed naar alle zowel bedrijfsmatig als particulier (hobbymatig) gehouden hoefdieren, bijvoorbeeld hobbymatig gehouden pony's en alpaca's. Tevens wordt het mogelijk om een tegemoetkoming te verlenen voor kuddebeschermingshonden of hoedhonden die de schaapskuddes begeleiden.

Bij tegemoetkomingsaanvragen voor kapitaalintensieve dieren, bijvoorbeeld waardevolle renpaarden, wordt van de eigenaar een grotere inspanning verwacht om het dier tegen wolvenaantallen te beschermen. In die specifieke gevallen kan geoordeeld worden dat een eigen risico en/of een maximum vergoedingsbedrag gehanteerd wordt.

b. Mogelijkheid tot voorwaardelijkheid van de tegemoetkomingsregeling in de subsidiegebieden voor preventieve maatregelen.

In het Interprovinciale Wolvenplan 2019 is bepaald dat in aangewezen subsidiegebieden voor preventieve maatregelen na een periode van drie jaar géén tegemoetkoming meer wordt verleend voor vee dat niet voldoende is beschermd, bijvoorbeeld met een wolfwerend raster. Met dit addendum kunnen provincies zelf beslissen of de tegemoetkoming in dergelijke gevallen, na een eerste periode van drie jaar na begrenzing, wordt stopgezet, gefaseerd wordt afgebouwd, of (voorlopig) voor bepaalde tijd wordt voortgezet.

Het doel is het vee beter te beschermen door het gebruik van de geboden subsidiemogelijkheden te stimuleren. In voorgaande jaren hebben dierhouders voldoende mogelijkheden zich voor te bereiden op de aanwezigheid van de wolf. Juist in gebieden waar het voorkomen van wolven te verwachten is. Tegelijkertijd leert een wolf om geen vee aan te vallen in een gebied waar vee grotendeels goed beschermd is. Uiteindelijk volgt dan een moment dat van dierhouders wordt verwacht dat zij op aanvallen van wolven zijn voorbereid. En dat zij zelf maatregelen nemen om hun vee te beschermen.

Toelichting

In begrensde subsidiegebieden voor preventieve maatregelen geldt:

In de eerste drie jaar na begrenzing van dit gebied komen alle schadegevallen in aanmerking voor een volledige tegemoetkoming in de schade (zonder nadere voorwaarden).

Daarna heeft de provincie de mogelijkheid om nadere voorwaarden te stellen, bijvoorbeeld:

- a) Na deze drie jaar weer een periode van opnieuw drie jaar in te stellen waarin de schade van onbeschermd dieren niet meer geheel wordt vergoed. De dierhouder heeft dan een eigen risico. De hoogte van dit eigen risico wordt per gebied bepaald op basis van redelijkheid en billijkheid.
- b) Na deze periode bepaalt de provincie of de subsidieregeling wordt verlengd, verder afgebouwd of helemaal wordt stopgezet. Dit is dan van toepassing indien sprake is van onbeschermd dieren. Met andere woorden: de aanwezigheid van wolfwerende maatregelen kan dan een voorwaarde worden om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming.
- c) Bij de beoordeling of vee, bij een aanval in een wolvengebied, voldoende beschermd was, hebben provincies de mogelijkheid om van de vastgestelde normering af te wijken. In afwijking van de gehanteerde normen kan in die gevallen nog steeds een (volledige) tegemoetkoming worden verleend in het geval een hekwerk van 90 cm, of 1m05 aanwezig was. Bij herhaaldelijke wolvenaantallen (meer dan 2 keer op hetzelfde bedrijf) wordt wel verwacht dat een veehouder de landelijke norm toepast. (NB: de landelijke normering voor wolfwerende hekwerken is altijd van kracht als het gaat om de mogelijkheden om voor subsidiering in aanmerking te komen. Bij een eventuele ontheffingverlening zal moeten worden aangetoond dat voldoende preventieve maatregelen zijn getroffen. Ook voor die situaties blijft de normering onverkort van kracht. Voor normering wordt verwezen naar de faunaschadepreventiekits van BIJ12.)

c. Tegemoetkoming voor schade door Goudjakhals

Naast de wolf wordt met enige regelmaat ook de goudjakhals in Nederland gesignaleerd. Op twee punten wordt de goudjakhals op dezelfde wijze behandeld als de wolf. Dit addendum maakt het mogelijk om vooralsnog een tegemoetkoming in de schade uit te keren indien de goudjakhals als dader is aangetoond. Dit is conform de regels die ook gelden voor de schade veroorzaakt door wolven. Ook wanneer een goudjakhals als verkeersslachtoffer wordt aangetroffen zal hetzelfde gehandeld worden als bij een wolf. De reden hiervoor is dat deze soort zich mogelijk nieuw aan het vestigen is. De kans op faunaschade is aanwezig en dierhouders nog moeten wennen aan de aanwezigheid van de goudjakhals.

Toelichting

In de praktijk vergoeden provincies ook veeschade die veroorzaakt is door goudjakhals. Dit addendum maakt het mogelijk om deze diersoort in het kader van tegemoetkomingen hetzelfde te behandelen als de wolf.

De afgelopen jaren is het enkele keren voorgekomen dat de goudjakhals in Nederland is waargenomen (en als verkeersslachtoffer is aangetroffen). Ook heeft de goudjakhals in een aantal gevallen schade aan schapen veroorzaakt. De goudjakhals vertoont wat betreft gedrag enige gelijkenissen met een wolf en is ook bezig om Nederland te ontdekken. De provincies houden er rekening mee dat deze soort snel vaker in Nederland gezien zal worden/zal gaan voorkomen. Daarom dienen we ons op de komst van de goudjakhals te voorbereiden. De goudjakhals is nog niet opgenomen op de landelijke soortbeschermingslijst (art 3.10.) van de Wet natuurbescherming. Beleidsmatig is er daarom nog onvoldoende basis om er nu dieper op in te gaan. Daarom biedt dit addendum een 'tijdelijke voorziening' voor de goudjakhals totdat duidelijker is hoe dit zich verder ontwikkelt. Europees wordt de soort wel als inheems dier aangemerkt en als zodanig beschermd.

Voorlopig wordt daarom hetzelfde gehandeld als bij de wolf in het geval van:

- de afhandeling van gewonde of dood gevonden (bijv. aangereden) goudjakhalsen,
- de afhandeling van schade,
- bij de betaling van de tegemoetkoming in de schade.